

مجموعه مقالات

همایش توسعه و فرهنگ

با تأکید خاص بر مسائل استان خراسان

تیرماه ۱۳۸۵

- نگاه جامعه‌شناختی به توسعه و فرهنگ با تأکید بر مسائل استان خراسان
- بررسی جامعه‌شناختی توسعه اجتماعی در استان خراسان
- فروپاشی اجتماعی در ایران: لزوم تفکیک مفهومی
- سرمایه اجتماعی و توسعه اجتماعی
- تأثیر متقابل توسعه پایدار اقتصادی و فرهنگی در ایران با رویکردی بر موقعیت استان خراسان
- بررسی نقش شرکت‌های تعاونی، روستایی در ارتباط با بازاریابی محصولات کشاورزی در استان خراسان: مسایل و رهیافت‌ها
- جهانی شدن و عوامل توسعه نیافتگی اقتصادی: حکم‌رانی خوب یا موقعیت جغرافیایی
- فرهنگ و تأثیر آن بر توسعه اقتصادی
- تحلیل مختصری در زمینه مؤلفه‌های فرهنگی توسعه
- رویکرد تاریخی به آسیب‌شناسی روند توسعه سیاسی در ایران
- مقتضیات عدالت در جوامع چند فرهنگی
- توسعه سیاسی در ایران، فرصت‌ها و چالش‌ها
- مقدمه‌ای بر: طرح خاورمیانه بزرگ و پیامدهای آن برای عرصه آسیب‌شناسی فرهنگی کشور (با تأکید بر مناطق مرزی)
- بررسی تأثیر آموزش بانوان بر ارتقای فرهنگ مصرف بهینه برق خانگی در مشهد

صفحه		
۱-۲	دکتر غلامعباس توسلی	زنگنه جامعه‌شناختی به توسعه و فرهنگ با تأکید بر مسائل استان خراسان
۳-۱۰	دکتر عبدالعلی لیسایی زاده	بررسی جامعه‌شناختی توسعه اجتماعی در استان خراسان
۱۱-۲۱	حمیدرضا جلالی‌پور	فروپاشی اجتماعی در ایران؛ لزوم تفکیک مفهومی
۲۳-۴۳	دکتر غلامرضا غفاری	سرمایه اجتماعی و توسعه اجتماعی
۴۵-۵۶	ناصر شاهنوشی، سیاوش دهقانیان، علی فیروز	تأثیر متقابل توسعه پایدار اقتصادی و فرهنگی در ایران با رویکردی بر موقعیت استان خراسان
۵۷-۷۷	دکتر بهاء‌الدین نجفی	بررسی نقش شرکت‌های تعاونی، روستایی در ارتباط با بازاریابی محصولات کشاورزی در استان خراسان: مسایل و راهیافت‌ها
۷۹-۹۳	دکتر علی اصغر سمیدی	جهانی شدن و عوامل توسعه نیاننگی اقتصادی: حکم‌رانی خوب یا موقعیت جغرافیایی
۹۵-۱۰۵	محمود هوشمند	فرهنگ و تأثیر آن بر توسعه اقتصادی
۱۰۷-۱۲۰	دکتر اکبر فریار	تحلیل مختصری در زمینه مؤلفه‌های فرهنگی توسعه
۱۲۱-۱۴۸	دکتر محسن خلیلی	رویکرد تاریخی به آسیب‌شناسی روند توسعه سیاسی در ایران
۱۴۹-۱۵۹	دکتر سیدمحمد علی تنوی	مقتضیات عدالت در جوامع چند فرهنگی
۱۶۱-۱۸۲	دکتر سید حسین اطهری	توسعه سیاسی در ایران، فرصت‌ها و چالش‌ها
۱۸۳-۱۹۳	دکتر سید اصغر کیوان حسینی	مقدمه‌ای بر: طرح خاورمیانه بزرگ و پیامدهای آن برای عرصه آسیب‌شناسی فرهنگی کشور (با تأکید بر مناطق مرزی)
۱۹۵-۲۲۵	دکتر حسین بهروان	بررسی تأثیر آموزش بانوان بر ارتقای فرهنگ مصرف بهینه برق خانگی در مشهد

رویکرد تاریخی به آسیب‌شناسی روند توسعه سیاسی در ایران

چکیده

حیروماری توسعه سیاسی بر سه پایه استوار است:

۱- حقوق‌سازی توانایی‌های شهروندان در پیاده‌سازی حقوق فردی و آزادی‌های عمومی

۲- حقوق‌سازی میزان گنجایش و ظرفیت نهادهای نظام سیاسی / حقوقی در سازگاری با دگرگونی‌های زمانه

۳- حقوق‌سازی چارچوبه تئوریک حکومت و اقتدار و فرگشت اقتدار فرهمندانه به اقتدار عقلایی - قانونی.

نگاهی تاریخی به روند توسعه سیاسی ایران از دوران آغازین قاجاریه تا پایان دوران ریاست جمهوری سیدمحمد خاتمی به سال ۱۳۸۴- که می‌تواند بر مبنای نقطه‌های عطفی همچون

نوگرایی‌های عباس میرزا، اصلاحات امیرکبیر و سپهسالار، نهضت مشروطه مطلقه‌گرایی رضاشاهی، نهضت

ملی شدن نقش انقلاب اسلامی، دوران بازسازی و سازندگی کشور، و نوسازی سیاسی و فرهنگی یا

تکتمان اصلاحات استوار گردد- از یک آسیب، کاستی و کژی چشمگیر حکایت می‌کند که می‌تواند بر

چهار بنا مورد بحث قرار گیرد:

۱- روند توسعه سیاسی در ایران مبتنی بر فرد محوری زمامدارانه است.

۲- روند توسعه سیاسی در ایران ویژگی انفعال، پذیرندگی و ریسوخ پذیری داشته باشد.

۳- روند توسعه سیاسی در ایران توان نهادسازی و نهادینه‌شدن نیافته است.

۴- روند توسعه سیاسی در ایران مبتنی بر پروژه‌های ناتمام غیر همبوش بوده است.

توسعه سیاسی، همانند بسیاری از واژه‌های دیگر در حوزه علوم اجتماعی، مفهومی سهل و ممتنع است که

تعریف مفهومی و تحدید مرزهای معنایی آن مشحون از دو پهلویی و چندگانگی شده است. ^۱ از یک سو،

تعریف‌های متعددی که از آن به عمل آمده نشان‌دهنده و بازتاب‌گذار و گذار جامعه‌های انسانی در درازای

۴۸. معنوی، علی (۱۳۸۰): «نظریه توسعه سیاسی»، رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی، شماره دو، بهار ۱۳۸۰، صص ۱۴۳ تا ۱۶۰.
۴۹. مقصودی، مجتبی [به اهتمام] (۱۳۸۰): تحولات سیاسی اجتماعی ایران: ۵۷-۱۳۳۰، تهران: روزنه.
۵۰. مک لین، ایان (۱۳۸۱): فرهنگ علوم سیاسی آکسفورد، ترجمه حمید احمدی، تهران: میزان.
۵۱. منوچهری، عباس (۱۳۸۳): شریعتی، هرمنوتیک رهایی و عرفان ملنی: عقل تقاد دینی، ترجمه حسین خندق‌آبادی، تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
۵۲. میرسپاسی، علی (۱۳۸۱): دموکراسی یا حقیقت: رساله‌ای جامعه‌شناختی در باب روشنفکری ایرانی، تهران: طرح نو.
۵۳. میلانی، محسن (۱۳۸۱): شکل‌گیری انقلاب اسلامی از سلطنت پهلوی تا جمهوری اسلامی، ترجمه مجتبی عطارزاده، تهران: گام نو.
۵۴. وحدت، فرزین (۱۳۸۳): رویارویی فکری ایران با مدرنیته، ترجمه مهدی حقیقت‌خواه، تهران: ققنوس.
۵۵. هالقیباد، جمیلاف؛ جیلسون، کالوین (۱۳۸۰): «دگرگونی‌های دموکراتیک: درس‌ها و چشم‌اندازها»، ترجمه محمد سعید قاضی نجفی، رهیافت‌های سیاسی و بین‌المللی، شماره دو بهار ۱۳۸۰، صص ۱۲۱ تا ۱۴۱.